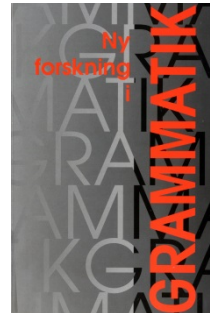

Ny Forskning i Grammatik

Titel: Homogenitet og inkorporering i spansk (og dansk)
Forfatter: Henrik Høeg Müller
Kilde: Ny Forskning i Grammatik 16, 2009, s. 211-230
URL: <http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/nfg/issue/archive>

© Forfatterne og Institut for Sprog og Kommunikation, Syddansk Universitet, 2009

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Søgbarhed

Artiklerne i de ældre numre af Ny Forskning i Grammatik (1993-2012) er skannet og OCR-behandlet. OCR står for 'optical character recognition' og kan ved tegngenkendelse konvertere et billede til tekst. Dermed kan man søge i teksten. Imidlertid kan der opstå fejl i tegngenkendelsen, og når man søger på fx navne, skal man være forberedt på at søgningen ikke er 100 % pålidelig.

Homogenitet og inkorporering i spansk (og dansk)

Henrik Høeg Müller

1. Indledning

Denne artikel tager udgangspunkt i den grundantagelse, at spanske substantiver – modsat danske – ikke er kodet for homogenitet i leksikon, men at denne kodning først finder sted, når de instantieres i syntaksen (jf. for fransk/dansk Herslund 1997). Jeg vil argumentere for, at denne påståede semantiske forskel i kodning af substantivernes homogenitet mellem de to (typer af) sprog har afgørende indflydelse på inkorporering og dermed dannelse af komplekse prædikater.

2. Grundlæggende distribution

Hvis vi ikke i første omgang tager hensyn til den fundamentale denotationelle eller semantiske distinktion mellem utællelige og tællelige substantiver, kan man sige, at spanske såkaldt nøgne substantiver på sætningsniveauet kan optræde på grundlæggende tre forskellige måder, som vist i (1), (2) og (3).

(1) Argumentposition:

Subjekt: *Surgieron **problemas** en el Oriente Medio.*
opstod problemer i Mellemøsten

Objekt: *Juan compra **patatas** en ese mercado.*
Juan køber kartofler på det marked

(2) Prædikativ position:

Sub. præd.: *Mi padre es **médico**.*
min far er læge

Obj. præd.: *Los guerreros proclamaron rey a David en Hebrón.*
krigerne udnævnte konge (akk.) David i Hebron

La iglesia tachó a Galileo de hereje.
kirken anklagede (akk.) Galilæi for kætter

(3) Efter præposition som modifierator:

Måde:	<i>Vigilaron</i>	<i>la zona</i>	<i>con</i>	<i>helicópteros.</i>
	de.overvågede	området	med	helikoptere
	<i>Comunican</i>		<i>por</i>	<i>satélite.</i>
	de.kommunikerer	via	sattelit	
	<i>Se</i>	<i>cuecen</i>	<i>bajo</i>	<i>presión</i>
	sig	koger	under tryk	nogle minutter
	<i>unos</i>	<i>minutos.</i>		
Sted:	<i>Miles</i>	<i>de personas</i>	<i>patinaron</i>	<i>sobre hielo</i>
	tusindvis af personer	løb.på.skøjter	på is	i jul(en)
Tid:	<i>Sus</i>	<i>padres</i>	<i>lo</i>	<i>esperaban</i>
	hans forældre	ham	ventede	i timer
			<i>durante</i>	<i>horas.</i>

Det kanoniske mønster i spansk er, at spanske substantiver uden determination kun optræder i post-verbal position. Syntaktisk fungerer de som enten objekter som i (4a-d), subjekter ved inakkusative verber som i (4e-f) eller i forbindelse med refleksive og perifrastiske passiver som i (4g-h). Suñer (1982: 209) har kaldt denne begrænsning i forbindelse med subjektet for "Naked Noun Constraint": "An unmodified common noun in preverbal position cannot be the surface subject of a sentence under conditions of normal stress and intonation."

- (4a) *Compran coches en Alemania.*
de.køber biler i Tyskland
- (4b) *Siempre bebió café por la mañana.*
altid han.drak kaffe om morgenen
- (4c) *Lisa tiene perro.*
Lisa har hund
- (4d) *Hay pan en la mesa.*
der.er brød på bordet
- (4e) *Sale agua del grifo.*
løber.ud vand af vandhanen
- (4f) *Llegan postales de todas partes.*
ankommer postkort fra alle steder
- (4g) *Se vende(n) café/ piso/ pisos*
sig sælger kaffe/ lejlighed/lejligheder
- (4h) *Fue encontrado oro en el Mar del Norte.¹*
blev fundet guld i Nordsøen

1. Eksemplet er fra Bosque (1996: 30).

Denne indskrænkning betyder således, at preverbale nøgne substantiver ikke er mulige under normale prosodiske forhold (dog kan intonation og tryk i forbindelse med fokalisering gøre, at de kan optræde preverbalt).

(5a)	<i>*Agua</i>	<i>cae</i>	<i>por</i>	<i>las paredes.</i>
	vand	løber.ned	ad	væggene
(5b)	<i>*Niños</i>	<i>entraron</i>	<i>en</i>	<i>el jardín.</i>
	børn	kom.ind	i	haven
(5c)	<i>*Coches</i>	<i>vendieron</i>	<i>en</i>	<i>Polonia.</i>
	biler	de.solgte	i	Polen
(5d)	<i>*Miel</i>	<i>producen</i>	<i>aquí.</i>	
	honning	de.producerer	her	

2.1. Denotation

Med hensyn til denotation er den generelle regel i spansk, at nøgne substantiver kun forekommer, når de denoterer masser eller en flerhed af individer. Med andre ord kan utællelige og tællelige substantiver i flertal optræde uden determinativ, mens tællelige substantiver i ental ikke kan, jf. eksemplerne i (6ab).

(6a)	<i>Fabrican</i>	<i>miel.</i>	/	<i>Publican</i>	<i>libros.</i>
	de.producerer	honning	/	de.publicerer	bøger
(6b)	<i>*Fabrican</i>	<i>coche.</i>	/	<i>*Publican</i>	<i>libro.</i>
	de.producerer	bil	/	de.publicerer	bog

Der findes dog en række undtagelser fra det generelle mønster. Ved koordination, negeret kontekst, verbonominale prædikater og hvad man kunne kalde stereotype situationer, jf. nedenstående eksempler, kan den nominale konstituent optræde i singularis.

(7a)	<i>Padre y madre son necesarios y complementarios en</i>			
	far og mor er nødvendige og komplementære i			
	<i>la crianza de los hijos.</i>			
	opdragelsen af børnene			
(7b)	<i>Llevo año y medio viviendo en Valencia y nunca he visto</i>			
	jeg.har år og halvt boet i Valencia og aldrig jeg.har set			

- ciudad más sucia y gente más guarra.*
 by mere beskidt og mennesker mere svinske
- (7c) *Juan tiene miedo de los perros*
 Juan har frygt for hundene
- (7d) *Juan tiene perro.*
 Juan har hund

Ingen af disse typer eksempler udgør dog efter min mening et problem for den udlægning, jeg præsenterer i det følgende. Kort fortalt kan koordination som i (7a) opfattes som en form for kvantificering, og den negerede kontekst i (7b) kræver et efterfølgende restriktivt komplement a la *más sucia* ‘mere beskidt’, som virker som et determinativ. Verbonominale prædikater, som (7c) er et eksempel på, optræder i langt overvejende grad med abstrakte substantiver, der på mange måder minder om massedenoterede substantiver, og endeligt udgør de såkaldt stereotype situationer som i (7d) ikke et produktivt mønster.

3. Det komplekse prædikat

Før jeg går ind i den i indledningen annoncerede diskussion vedr. homogenitet og systematiske forskelle mellem spansk og dansk, vil jeg argumentere for, at det determinativløse nominal inkorporeres i verbet, hvorved der dannes et komplekst prædikat. Det vil fremgå senere, at netop opfattelsen af V+ØN som komplekst prædikat, er vigtig for den overordnede forståelse af homogenitet.

3.1. Aspekt

Eksemplerne i (8a-h) viser, hvordan transformationen af det nominale argument fra en referentiel enhed til modifikator medfører en aspektuel ændring, således at det nye komplekse prædikat denoterer en aktivitet i stedet for en handling. Dvs. at integrationen af de direkte objekter og de intransitive subjekter i de oprindelige verber afstedkommer en aspektuel ændring, sådan at de nye komplekse prædikater er semantisk kompatible med frie adverbelle tilføjelser, der udtrykker varighed i tid. Bemærk dog, at referentielle substantiver i pluralis godt kan optræde sammen med adverbialt *durante meses* ‘gennem måneder’, men at der så opstår en form for toto-generisk læsning – derfor markering med

spørgsmålstegn i (8a), (8c) og (8g) –, mens dette synes vanskeligt i forbindelse med referentielle massedenoterende substantiver som i (8e).

- (8a) ??*Compró*_{PR.ED.} *las patatas*_{OBJ.DIR.} *en ese mercado durante meses.*
han.købte kartoflerne på det marked gennem måneder
- (8b) [*Compró patatas*]_{PR.ED.} *en ese mercado durante meses.*
[han.købte kartofler] på det marked gennem måneder
- (8c) ??*Me trajeron*_{PR.ED.} *las flores*_{OBJ.DIR.} *durante meses.*
mig de.bragte blomsterne gennem måneder.
- (8d) *Me* [*trajeron flores*]_{PR.ED.} *durante meses.*
mig [de.bragte blomster] gennem måneder
- (8e) **Salió*_{PR.ED} *el agua*_{SUB.} *del grifo durante meses.*
løb.ud vandet af hanen gennem måneder
- (8f) [*Salió agua*]_{PR.ED.} *del grifo durante meses.*
[løb.ud vand] af hanen gennem måneder
- (8g) ??*Surgieron*_{PR.ED.} *los problemas*_{SUB.} *en el Oriente Medio durante meses.*
opstod problemerne i Mellemøsten gennem måneder
- (8h) [*Surgieron problemas*]_{PR.ED.} *en el Oriente Medio durante meses.*
[opstod problemer] i Mellemøsten gennem måneder

Denne aspektuelle ændring understøttes af en række data, der viser den inkorporerede strukturs manglende kompatibilitet med elementer, der generelt udtrykker perfektivitet.

I (9abc) vises inkompatibiliteten med etisk dativ og leksikalsk perfekte prædikater, og i (10) med absolutte participialkonstruktioner, som indebærer en terminativ dimension i den forstand, at den handling, der udtrykkes af participialkonstruktionen, går forud for den, der udtrykkes af hovedprædikationen. Den terminative læsning, der stimuleres af den perifrastiske konstruktion i (11), er i konflikt med aktivitetslæsningen, som er et resultat af inkorporeringen, og endelig kan man se i (12), at aktivitetslæsningen, der opnås ved inkorporering af objektet, kræver agentive, kontrollerende og intentionelle subjekter, sådan som det normalt er tilfældet ved "ægte" aktiviteter (modsat konstruktioner, hvor der udtrykkes en egenskab ved subjektsreferenten som i *estas pelotas saltan mucho* 'disse bolde hopper meget' / *el agua está cociendo* 'vandet koger').

- (9a) *Juan {bebió/ se bebió} la leche.*²
 Juan {drak/ selv drak} mælken
- (9b) *Juan {bebió/ *se bebió} leche.*
 Juan {drak/ selv drak} mælk
- (9c) *Juan {bebió/ *apuró} vino.*
 Juan {drak/ drak op} vin
- (10) *Comprado {el café/ *cafè}, nos fuimos a casa.*³
 købt {kaffen/ kaffe}, os vi.gik hjem
- (11) **Lleva pronunciadas conferencias.*⁴
 han.har holdt indlæg
- (12a) **Detesto leche. – *leche detestada*⁵
 jeg.hader mælk – mælk hadet
- (12b) *El sol de agosto quema {*campos/ los campos}.*
 augustsolen sveder {marker/ markerne}
- (12c) *Como se parecía a una bruja, la vieja asustaba*
 fordi sig lignede en heks, den gamle skræmte
 {*niños/a los niños}.
 {børn/(akk.) børnene}

3.2. *Attributiv vs. prædikativ funktion*

Eksemplerne (13a) og (13c) er tvetydige på den måde, at adjektiverne *cruda* 'rå' og *frío* 'kold' kan læses enten attributivt eller som frie prædikativer, der danner sekundære prædikationer med objekterne, mens (13b) og (13d) er entydige, idet de kun kan læses attributivt. En god forklaring på denne forskel, vil jeg mene, er, at i de sidstnævnte tilfælde inkorporeres *carne cruda* og *café frío* som komposita i verberne, således at man får et komplekst aktivitetsdenoterende prædikat. Altså er der tale om endnu et argument for, at der dannes et komplekst prædikat ved inkorporering.

2. (9abc) er fra Bosque (1996: 30ff.).

3. Eksemplet er fra Contreras (1996: 147).

4. Eksemplet er fra Laca (1996: 245).

5. (12bc) er fra Laca (1996: 263). En informant gør opmærksom på, at (12b) er acceptabel i sin inkorporerede version, idet subjektsreferenten kan tvinges over i en agentiv læsning, altså en form for "type coercion".

- (13a) *Adriana come la carne cruda.*⁶
Adriana spiser kødet rå/ det rå kød
- (13b) *Adriana come carne cruda.*
Adriana spiser kød rå (rå kød)
- (13c) *Pablo bebe el café frío.*
Pablo drikker kaffen kold/ den kolde kaffe
- (13d) *Pablo bebe café frío.*
Pablo drikker café kold (kold kaffe)

3.3. Akkusativ vs. dativ

I (14ab) repeterer jeg – her med data fra Masullo (1996: 192) – det forholdsvis kendte fænomen i spansk, at kausative konstruktioner med *hacer* 'gøre' i kombination med intransitive verber tilskriver det andet argument akkusativ, jf. (14a), mens de kausative konstruktioner i kombination med transitive verber tilskriver det andet argument dativ, jf. (14b). Denne viden kan man så bruge på følgende måde: Hvis man, som i (14c), udskifter det intransitive verbum med en kompleks inkorporeeringsstruktur a la *formar fila* 'stå på række' eller *tomar distancia* 'holde afstand', så tilskrives det andet argument stadigvæk kasus akkusativ, ikke dativ, jf. (14d), hvilket jo peger på, at den komplekse inkorporeeringsstruktur fungerer fuldstændigt som et aktivitetsdenoterende simpleksverbum, selvfølgelig fordi, vil jeg hævde, at verbum og nominal danner en enhed.

- (14a) *El profesor (los) hizo trabajar/reír a sus estudiantes.*⁷
læreren (dem) fik.til at arbejde/grine (akk.) sine studerende
- (14b) *El profesor les hizo leer El Quijote a sus estudiantes.*
læreren dem fik.til at læse El Quijote (dat.) sine studerende
- (14c) *El preceptor (los) hizo formar fila/tomar distancia (a los estudiantes).*
læreren dem fik.til at stå på række/holde afstand (akk. de studerende)
- (14d) *?? El preceptor les hizo formar fila/tomar distancia (a los estudiantes).*
læreren dem fik.til at stå på række/holde afstand (dat. de studerende)

6. (13a-d) er fra Masullo (1996: 192).

7. (14a-d) samt (15a-d) er fra Masullo (1996: 183), som gør opmærksom på, at denne distinktion neutraliseres i leistiske dialekter.

3.4. *Bunden vs. fri dativ*

Masullo (ibid.) viser også med eksemplerne i (15a-d), at inkorporeringskonstruktioner er inkompatible med tilskrivning af den strukturelle bundne dativ i form af et nøgent substantiv, jf. (15b) og (15d), mens de accepterer en fri dativ udtrykt ved præpositionssyntagmet *para* + udetermineret substantiv, jf. (15a) og (15c). Dette forhold peger på, at de oprindelige verber allerede ved inkorporering af akkusativobjektet er mættede og derfor ikke tillader inkorporering af endnu et argument, altså et argument som kandiderer til en plads i det allerede komplekse prædikat. Sagt med andre ord, er det komplekse intransitive prædikat ikke dativstyrende, som man jo ellers godt kunne argumentere for, at verberne i deres oprindelige former er. Dette er endnu et argument for en transformation til et komplekst prædikat, som jeg ser det.

(15a)	<i>Compraron</i>	<i>computadoras</i>	<i>para</i>	<i>estudiantes.</i>
	de.købte	computere	til	studerende
(15b)	<i>*Les compraron</i>	<i>computadoras</i>	<i>a</i>	<i>estudiantes</i>
	dem de.købte	computere	(dat.)	studerende
(15c)	<i>Recogieron</i>	<i>ropa usada</i>	<i>para</i>	<i>mendigos.</i>
	de.indsamlede	tøj brugt	til	tiggere
(15d)	<i>*Les recogieron</i>	<i>ropa usada</i>	<i>a</i>	<i>mendigos.</i>
	dem de.indsamlede	tøj brugt	(dat.)	tiggere

3.5. *Negationens scope*

Eksemplerne i (16) viser en vigtig forskel mellem inkorporerings- og ikke-inkorporeringskonstruktioner ud fra negationens scope. Eksemplerne i (16b) er kontradiktoriske, fordi negationen obligatorisk må fortolkes eksternt, mens eksemplerne i (16a) ikke er kontradiktoriske, fordi negationen her kan fortolkes både eksternt og internt. I forbindelse med inkorporeringsstrukturene kan negationen altså kun fortolkes med snævert scope, hvilket jo tyder på, at verbal og nominal er smeltet sammen. Negationen opererer på hele udtrykket, aldrig partielt på dele af det. Altså endnu et argument, der understøtter opfattelsen af et komplekst prædikat.

(16a)	i.	<i>A</i>	<i>la reunión</i>	<i>asistieron</i>	<i>muchos</i>	<i>profesores.</i> ⁸
		til	mødet	kom	mange	lærere

8. Laca (1996: 253) har givet inspiration til (16ab).

- ii. A *la reunión no asistieron muchos profesores.*
 til mødet ikke kom mange lærere
- (16b) i. A *la reunión asistieron profesores.*
 til mødet kom lærere
- ii. A *la reunión no asistieron profesores.*
 til mødet ikke kom lærere

5. Homogenitet

Herslund (1997: 49ff.) argumenterer for, at verber, dvs. verbalrødder, – ligesom substantiver – kan inddeles i henhold til homogenitet sådan at forstå, at tilstands- og aktivitetsverber, som fx *ligge* og *løbe*, kan siges at have trækket [+Homogen], fordi ethvert tidsinterval, sekvens eller udsnit af den situation, der denoteres af verballeksemet, denoteres det samme som hele situationen, den er af samme beskaffenhed, kunne man sige, som den fulde situation, der denoteres af verbalet. I modsætning hertil har aktionsdenoterede verber trækket [-Homogen], fordi de inhærent indeholder en grænse og således består af to faser. Derfor forholder det sig ikke sådan, at et hvert udsnit af en situation denoteret af et aktionsverbum, som fx *lukke*, er identisk med hele situationen. Situationer, der denoteres af aktionsverber, består med andre ord af flere uensartede dele. Disse forhold afbildes med streger og prikker i forbindelse med aktionsart i (17).

(17) Verbernes homogenitet

Type af verbum:	Aktionsverber	Aktivitets-/tilstandsverber
Semantisk træk:	[-Homogen]	[+Homogen]
Aktionsart:	(...../.....)	(-----)
Valens:	Transitivitet & inakkusativitet	Inergativitet (& transitivitet)

Herslunds (1997: 26ff.) idé er så, at der i forhold til det semantiske træk homogenitet er analogi mellem verberne og substantiverne. Massedenoterede substantiver, som *hønning* fx, kan opdeles i mindre portioner af samme beskaffenhed, altså er et hvilket som helst udsnit

det samme som helheden, hvorfor den slags substantiver besidder trækket [+Homogen]. Og substantiver, der denoterer en flerhed af individer, har det på samme måde, tag fx *cykler*, mens substantiver, der denoterer et enkelt individ, har trækket [-Homogen], fordi delene ikke er af samme slags som helheden, altså efter devisen, at en del af en cykel ikke repræsenterer eller kan udgøre det for helheden.

Med eksemplerne nedenfor i (18) viser Herslund (1999: 12) så, at der er en fundamental forskel på substantiverne i fransk og dansk, idet de danske såkaldt utællelige substantiver udmærker sig ved trækene angivet i 1, 2 og 3 under overskriften "Dansk", mens disse træk ikke gælder for fransk. Spansk, som jo er udgangspunktet for denne artikel, siger Herslund ikke noget om i den pågældende forbindelse.

(18) Substantivernes homogenitet

Dansk

1. Utællelige substantiver har ingen ubestemt artikel.

et bord   –   *smør*

2. Utællelige substantiver kan ikke sættes i pluralis.

bord-e   –   *smør-PL

3. Utællelige substantiver optræder ubesværet i singularis efter kvantorer.

**megen cykel*⁹   –   *meget smør*
?*meget bord*

Disse kriterier udpeger ikke en særlig klasse substantiver i fransk eller spansk, jf. nedenfor.

Fransk

1.   *une table*   –   *un beurre*

2.   *des tables*   –   *des beurres*

3.   *beaucoup de table*   –   *beaucoup de beurre*

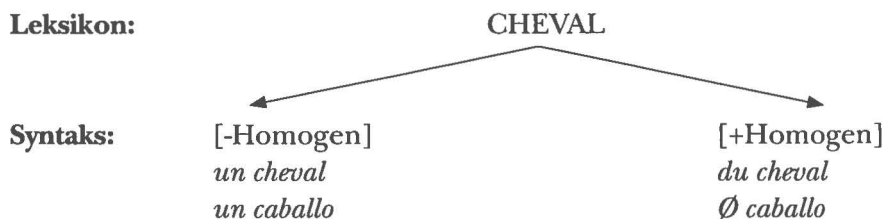
9. Herslund (1999: 12), som observationerne vedr. dansk og fransk er hentet fra, anfører, at "et tælleligt substantiv som *cykel* godt kan kvantificeres "utælleligt". Men i så fald uden kongruens, *meget cykel*, som for eksempel i: *Du får ikke meget cykel for pengene ...*."

Spansk

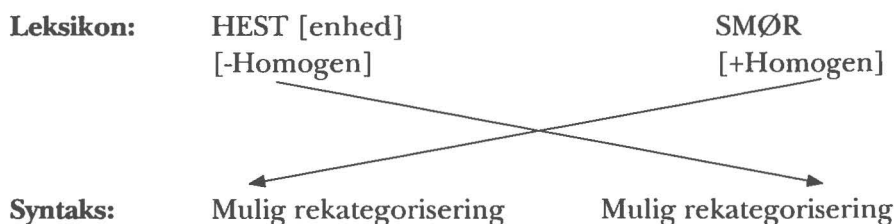
1.	<i>una mesa</i>	–	<i>una mantequilla</i>
2.	<i>mesas</i>	–	<i>mantequillas</i>
3.	<i>mucha mesa</i>	–	<i>mucha mantequilla</i>

Med udgangspunkt i Lyons' (1977) diskussion af klassifikatorer argumenterer Herslund (ibid.) for, at franske substantiver minder om substantiver i klassifikatorsprog, fordi de franske substantiver, når de instantieres i syntaksen, skal forsynes med en markør, en klassifikator, for at vise, hvilken denotation der er den relevante i en given kontekst, i.e. homogen eller inhomogen. Det vil sige, at franske substantiver ikke er kodede for homogenitet, før de indsættes i en syntaktisk sammenhæng. De er med andre ord ukodede for homogenitet i leksikon. Herslund (ibid.) sammenligner fransk og dansk og foreslår så – stadig med udgangspunkt i Lyons – at danske substantiver, modsat de franske, er leksikalsk kodede for tællelighed, hvilket viser sig ved, at danske tællelige substantiver indeholder betydningskomponenten [enhed], mens utællelige ikke indeholder dette betydningselement. Det betyder, at homogenitetsdistinktionen i forbindelse med danske substantiver allerede eksisterer i leksikon, den er kodet leksikalsk, mens altså homogenitet i forbindelse med franske substantiver bestemmes i syntaksen, jf. figur 1 og 2. Der er således tale om en fundamental påstand om, at franske og danske substantiver simpelthen ikke er ens leksikalsk set, hvilket man mig bekendt ellers hidtil har haft som stiltiende fælles udgangspunkt eller antagelse. Det samme synspunkt vil jeg gøre gældende i forbindelse de spanske substantiver. Her forholder det sig blot sådan, at spansk ikke råder over en delingsartikel, som det er tilfældet i fransk, men derimod tillader inkorporering, hvilket fransk jo ikke gør. Jeg plæderer således for, at den franske delingsartikel funktionsmæssigt svarer til nul-determinativ i spansk, hvilket ikke er et helt ukendt synspunkt, men sikkert heller ikke helt ukontroversielt. Så antagelsen bliver altså, som det er tilfældet for fransk, at et hvilket som helst spansk substantiv kan og skal kodes i syntaksen som enten massedenoterende eller individdenoterende. Der er med andre ord ingen spanske substantiver, der på forhånd er kodet leksikalsk som masse- eller individdenoterende. Alle kan få en syntaktisk instruks om at denotere det ene eller det andet. Dette udgangspunkt er mig bekendt ret kontroversielt, i hvert fald set i forhold til den spanske tradition, hvor det som hovedregel antages, at substantiver er kodede

i leksikon som enten masse- eller individdenotering, og at de så kan rekategoriseres i syntaksen (se fx Bosque 1999).

Figur 1

Figur 2

Eksemplerne nedenfor i (19) illustrerer, hvordan spanske substantiver enten kan kodes som inhomogene, jf. (19a-d) eller som homogene, jf. (19e) og (19f).

- (19a) Los **diversos barros** de Copahue para fangoterapia se extraen del fondo de estas lagunas.
 ‘De **forskellige** (typer) **ler** fra Copahue til mudderterapi udvindes fra bunden af disse laguner’
- (19b) Se desala el bacalao como en todos los casos, durante tres días en **cuatro o cinco aguas** muy frías.
 ‘Torsken udvandes som altid i tre dage i **fire eller fem meget kolde** (hold) **vand**’
- (19c) Luego relataron que hallándose sepultados bajo tierra, habían comido **unos panes** y bebido **un agua** que milagrosamente apreciaron.
 ‘Bagefter fortalte de, at, mens de befandt sig begravet under

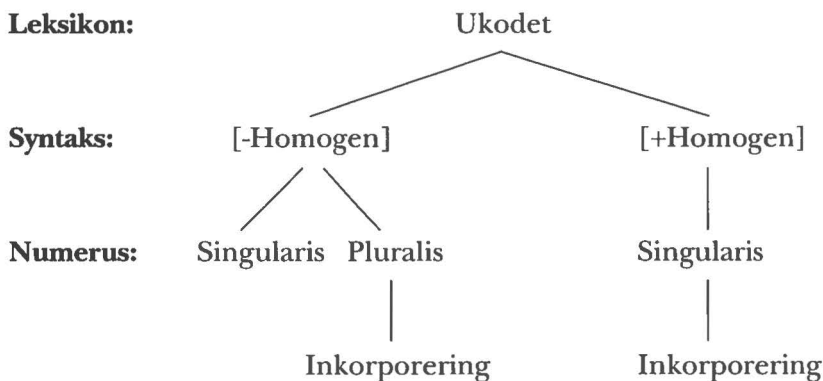
jorden, havde de spist **nogle brød** og drukket **en vand**, som på mirakuløs vis var dukket op.

- (19d) Cada productor podrá presentar hasta **tres mieles diferentes**.
 ‘Hver producent kan præsentere op til **tre forskellige** (typer) **honning**’
- (19e) De cualquier manera, el Máxima QX es **mucho coche** y todo un ejemplo de que los japoneses pueden hacer productos de lujo.
 Ligemeget hvad, så er Máxima QX **meget bil** og et godt eksempel på, at japanerne kan lave luksusprodukter.
- (19f) He pasado unos días en Cuenca... -Anda, ¿y como fuiste? ¿Tren otra vez? -No, creo que he tenido **bastante tren** por este año. Fui en coche.
 ‘Jeg har være nogle dage i Cuenca ...-Ok, og hvordan kom du dertil? Med tog igen? Nej, jeg tror jeg har fået **nok tog** for i år. Jeg tog bilen’

6. Inkorporering

Spørgsmålet er jo så, hvad disse betragtninger vedr. homogenitet har med inkorporering at gøre? Situationen for spansks vedkommende har jeg prøvet at illustrere og resumere i figur 3 nedenfor. Denne fremstilling af tingenes tilstand rejser i hvert fald 3 spørgsmål: 1) Hvorfor er morfologisk pluralis kun en mulighed i forbindelse med substantiver, der har trækket [-Homogen], altså hvorfor kan man ikke sætte et masse-denoterende substantiv i flertal? 2) Og det vigtigste af dem måske, hvorfor kan spanske individenoterende substantiver i singularis ikke inkorporeres, når nu de danske kan? 3) Og endelig i forlængelse af spørgsmål 2, hvorfor kan spanske individenoterende substantiver i pluralis inkorporeres?

Leksikon:

Figur 3

Ad 1.: Det første spørgsmål er forholdsvist let at besvare, og måske er svaret også indlysende. Massedenoterede substantivers reference er altid kumulativ i den forstand, at hvis vi tilføjer honning til honning, får vi mere honning, og ikke honninger, mens hvis vi tilføjer kat til kat, får vi ikke kat, men flere katte, altså en anden entitetstype (se også Herslund 1997: 2-3). Så pointen er i denne kontekst, at det ikke er masselæsningen af leksemet, som undergår pluralisering, da pluralisering kun er en mulighed i forbindelse med afgrænsede entiteter. Så det vil sige, at pluralis kun er en mulighed ved de substantiver, som allerede af syntaksen er tvunget til at denotere en afgrænset entitetstype.

Ad 2.: Hvis man antager, at det er rigtigt, at den franske partitive artikel har sit modstykke i spansk nul-determination, hvilket jo betyder, at et hvilket som helst spansk substantiv, der instantieres i syntaksen uden determinativ, må få massebetydning, så ligger det faktisk nogenlunde ligefor at forstå, hvorfor spansk generelt afviser at inkorporere individdenoterede substantiver i ental. Den skitserede tilgang medfører nemlig, at substantiverne i sætninger som *Juan *repara coche/ *lee periódico/ *escribe carta/ *pinta casa/ *lava coche* 'Juan reparerer bil/ læser avis/ skriver brev/ maler hus/ vasker bil', tvinges til at blive fortolket som denoterede masser pga. de syntaktiske omgivelser, de indgår i, altså det faktum at de optræder uden determinativ. Men det

er jo på den anden side også klart, at de sagforhold, som ovennævnte sætninger skulle være adækvate beskrivelser af, ikke korresponderer med situationer i virkeligheden, som vi opfatter den. Vi reparerer ikke bil eller skriver brev, hvor de af nominalkonstituenterne denoterede entiteter skal opfattes som masser, det er simpelthen nonsens. De aktiviteter, som sætningerne skulle være lingvistiske repræsentationer af, involverer jo entiteter, der er mentalt konstruerede som afgrænsede, dvs. som strukturerede objekter og ikke amorfe substanser. Så den grammatiske struktur verbal + nul-determineret substantiv i singularis, aktiverer den betydning, at den nominale del af det komplekse prædikat beskriver en entitet af massetypen, hvilket er klart inkompatibelt med virkelighedsscenarier, som implicerer en konceptualisering af entiteter som havende trækket [-Homogen]. Der er simpelthen et misforhold mellem det mentale billede, som kommunikerer af det grammatiske system, og hvad vi konceptualiserer som omstændighederne i den virkelige verden.

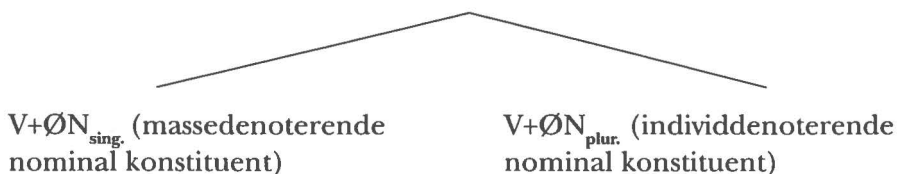
Ad 3.: Hvis man accepterer de to foregående præmisser, altså at kun individer kan tælles, og at individdenerende substantiver i singularis i spansk tvinges til massefortolkning ved inkorporering, så mener jeg, at det er en naturlig følge heraf, at dannelsen af komplekse aktivitetsdenoterende prædikater, der skal beskrive situationer i virkeligheden, som involverer afgrænsede entiteter, kun kan dannes ved inkorporering af et nominal i pluralis. Pluralismorfemet tilfører den information, at substantivet skal fortolkes som denoterende strukturerede, afgrænsede entiteter.

Med udgangspunkt i figur 4 kan man konkludere, at den syntaktiske procedure inkorporering har som funktion at danne et komplekst aktivitetsdenoterende prædikat. Men samtidig kodes spanske substantiver syntaktisk for homogenitet gennem oppositionen mellem nul-determinativ og indefinit determinativ.

Så der er tale om to systemer, der spiller sammen på flg. måde: $V+\emptyset N_{\text{sing}}$ danner et komplekst prædikat, der indebærer, at nominalet denoterer en masse, mens $V+\emptyset N_{\text{plur}}$ også danner et komplekst prædikat, men i dette tilfælde med den medbetydning, at nominalet denoterer en entitet, der består af flere tællelige enheder.

Nominal inkorporering (V+ØN) =
Dannelse af komplekse aktivitetsdenoterende prædikater

Figur 4

Vender vi nu tilbage til dansk, så er situationen jo som bekendt den, at både substantiver, der denoterer enkeltindivider og flere individer såvel som substantiver, der denoterer masser, kan inkorporeres, jf. (20). Tager man udgangspunkt i den del af Herslunds hypotese, der går ud på, at danske substantiver er leksikalsk kodede for homogenitet, så er det måske ikke så overraskende, at dansk kan inkorporere individdenoterende substantiver i ental. Homogenitetskodningen er jo netop ikke et syntaktisk anliggende i dansk, og det betyder, at inkorporering ikke dikterer en særlig læsning af substantivet mht. homogenitet. Substantivets homogenitetskonfigurering er allerede bestemt i leksikon. Det medfører, at eksempler som *Peter læser avis/ maler hus/ vasker bil* etc. er fuldstændigt normale, idet de jo bare beskriver situationer, hvor subjektsreferenten er involveret i de pågældende aktiviteter. Der finder ikke en massifikation sted. Det mener jeg, er en forudsigelig konsekvens af den "danske" del af leksikaliseringshypotesen.

(20) N denoterer enkelte individer

læse avis, male hus, vaske bil, skrive brev

N denoterer flere individer

læse aviser, male huse, vaske biler, skrive breve

N denoterer masser

købe mælk, spise grød, pudse sølvtøj, dyrke tobak

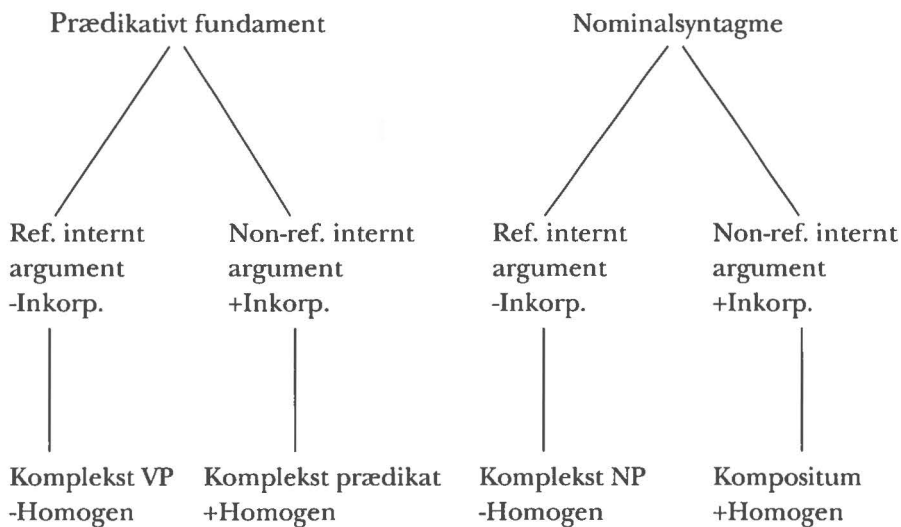
Et vigtigt spørgsmål er så, hvad forskellen er på at inkorporere individdenoterende substantiver i singularis og i pluralis? Jeg mener, at der findes nogle af det grammatiske system afledte pragmatisk forskelle,

der består i, at man er tilbøjelig til at inferere specificitet og igangværende aktivitet i forbindelse med singularis-inkorporering, mens man i forbindelse med pluralis-inkorporering er tilbøjelig til at inferere en form for sædvane. Hvis man på spørgsmålet: *Hvad laver Peter?*, svarer: *Han vasker bil.*, er der nok en tendens til, at man heraf udleder, at der er tale om en specifik bil, og at han er i gang med det lige nu, mens, hvis svaret er: *Han vasker biler.*, så ville man nok tænke, at det er noget, han gør mere eller mindre til dagligt, måske som sin profession. Disse pragmatiske forskelle er en forholdsvis naturlig konsekvens af, at trækene [Singularis] og [-Homogen] generelt signalerer individualitet, hvor pluralismorfemet jo netop signalerer homogenitet i form af en flerhed af tællelige individer. Det er dog vigtigt at understrege, at der kun er tale om pragmatisk inferens, idet man ved singularis-inkorporering sagtens kan fremkalde en habituel læsning som i eksemplet *Han har altid læst avis uden briller.*

Efter denne sammenligning med dansk kan man så også forstå, at en konsekvens af at kode homogenitet i syntaksen, som jeg altså påstår, at spansk gør, er, at spansk ikke har mulighed for ved dannelse af et komplekst aktivitetsdenoterende prædikat, altså ved inkorporering, at lave en beskrivelse af en specifik situation. Den begrænsning dikteres af det grammatiske system.

7. Konklusion

Konklusionen er, at begrebet homogenitet er relevant på to planer: 1) På det ikke-komplekse niveau, som angår verber og substantiver i deres simplex-form, og 2) På det komplekse niveau, dvs. konstruktionsniveauet, som angår VP- eller NP-kerneleddets interaktion med det andet nominale element.

Figur 5

Figuren skal forstås sådan, startende fra venstre, at hvis det interne nominale argument i en V+N-konstruktion er referentielt, bliver resultatet et gængs komplekst VP, mens hvis det interne argument er non-referentielt, så inkorporeres nominalkonstituenten, og der dannes et komplekst prædikat, der, som vi har set, er homogen. Analogt hermed kan nominalsyntaxmer beskrives. Et kerneled i et nominalsyntaxme kan enten kombineres med et andet referentielt NP og dermed danne et komplekst NP, svarende til det komplekse VP, eller kerneleddet kan udvides med en ikke-referentiel nominalkonstituent, og så dannes der et kompositum. Et komplekst NP denoterer flere forskellige entiteter og har dermed trækket [-Homogen], mens det, der karakteriserer et kompositum, er, at det denoterer én og kun én entitetstype, og i den forstand denoterer det noget homogen. Denne nominale del af historien har der ikke været plads til at diskutere i denne artikel, men det nominale niveau er helt parallelt til det prædikative eller verbale.

Homogenitet er således et fundamentalt semantisk træk, som ikke bare egner sig til at forklare de to komplementære hovedordklassers grundsemantik, men som også spiller en vigtig rolle i forståelse af syntagmedannelsen både verbalt og nominalt.

Henvisninger

- Bosque, I. (1996). Por qué determinados sustantivos no son sustantivos determinados. Repaso y balance, i I. Bosque (red.) *El sustantivo sin determinación. La ausencia de determinante en la lengua española*, Madrid: Visor Libros, 13-120.
- Bosque, I. (1999). El nombre común, i I. Bosque & V. Demonte (red.) *Gramática descriptiva de la lengua española 1*, Madrid: Espasa Calpe, 3-75.
- Contreras, H. (1996). Sobre la distribución de los sintagmas nominales no predicativos sin determinante, i I. Bosque (red.) *El sustantivo sin determinación. La ausencia de determinante en la lengua española*, Madrid: Visor Libros, 141-168.
- Herslund, M. (red.) (1997). *Det franske sprog. Kapitel II. Konsistens*, foreløbig version. Copenhagen Business School.
- Herslund, M. (red.) (1999). *Det franske sprog. Kapitel VI. Nominalsyntaxmet*, foreløbig version. Copenhagen Business School.
- Laca, B. (1996). Acerca de la semántica de los plurales escuetos del español, i I. Bosque (red.) *El sustantivo sin determinación. La ausencia de determinante en la lengua española*, Madrid: Visor Libros, 241-268.
- Lyons, J. (1977). *Semantics*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Masullo, P. J. (1996). Los sintagmas nominales sin determinante: una propuesta incorporacionista, i I. Bosque (red.) *El sustantivo sin determinación. La ausencia de determinante en la lengua española*, Madrid: Visor Libros, 169-200.
- Müller, H. H. (2003). Strategies de lexicalisation des noms composés en espagnol, i M. Herslund (red.) *Aspects linguistiques de la traduction*, Bordeaux: Presses Universitaires de Bordeaux, 55-84.
- Müller, H. H. (2005). Meaning Construction within Spanish Nominal Syntagmatic Compounds (NSCs), i I. Korzen & P. D'Achille (red.) *Tipologia Linguistica e Società. Considerazioni Inter- e Intralinguistiche*, Firenze: Franco Cesati Editore, 55-76.
- Müller, H. H. (2007). *Nominalkomposition i moderne spansk. En teori om betydningsdannelse*, Doktordisputats forsvaret ved CBS i juni 2007, s. 512.
- Nedergaard Thomsen, O. & Herslund, M. (2002). Complex Predicates and Incorporation – An introduction, i O. Nedergaard Thomsen & M. Herslund (red.), *Complex Predicates and Incorporation. A Functional*

- 430
- Perspective. Travaux du cercle linguistique de Copenhague vol. XXXII, Copenhagen: C.A. Reitzel, 7-47.*
- Suñer, M. (1982). *Syntax and Semantics of Spanish presentational sentence-types*, Washington, D.C.: Georgetown University Press.